

Dunker Wilhelm Bernhard Rudolph (1809-1885)

Wybitny paleontolog i malakozoolog

Urodził się 21 lutego 1809 roku w Eschwege w Hesji. Po ukończeniu gimnazjum odbywał praktyki górnicze m.in. w Obernkirchen, gdzie po raz pierwszy badał uważany wówczas jeszcze za formację jurajską północnoniemiecki weld (fację lądową dolnej kredy). W roku 1830 rozpoczął studia przyrodnicze na Uniwersytecie w Getyndze, m.in. pod kierunkiem ojca niemieckiej anatomii porównawczej Johanna Friedricha Blumenbacha, geologa Johanna Friedricha Ludwiga Hausmanna i chemika Friedricha Stromeiera. Wolne chwile spędzał na wycieczkach, podczas których gromadził materiały do swych późniejszych prac, a podczas wakacji wyruszał z przyjaciółmi na wyprawę po Harzu i na Śląsk.

Po ukończeniu studiów zdał w roku 1834 państwowy egzamin górniczy i odbywał praktykę w Hilsmulde oraz w Grünenplan pod kierunkiem radcy górniczego Friedricha Carla Ludwiga Kocha, z którym w roku 1837 opublikował dzieło poświęcone północnoniemieckiej jurze. Następnie pracował ponownie w Obernkirchen badając formację weldu i cały obszar Gór Wezerskich. W roku 1837 zatrudniony został jako nauczyciel pomocniczy w Wyższej Szkole Rzemiosła w Kassel. Po uzyskaniu w roku 1838 stopnia doktora filozofii na Uniwersytecie w Jenie otrzymał w Kassel stanowisko pełnoetatowego nauczyciela nauk przyrodniczych, a w roku 1840 ożenił się z Elizą Sommer, z którą w szczęśliwym, choć bezdzietnym związku przeżył 45 lat. W Kassel zaprzyjaźnił się z Robertem Wilhelmem Bunsenem i Rudolphem Amandusem Philippim, który zainteresował go muszlami współczesnych mięczaków i zachęcił do współpracy przy własnym, wydanym w roku 1842 dziele „Abbildungen und Beschreibungen neuer oder wenig gekannter Conchylien”.

Po śmierci wybitnego bawarskiego przyrodnika, hrabiego Georga Münsterera, Dunker przygotował do druku ostatni, siódmy zeszyt jego „Beiträge zur Petrefactenkunde” i już wówczas powziął zamiar założenia poważnego czasopisma paleontologicznego. Zamiar ten urzeczywistnił we współpracy z Hermannem von Meyerem w roku 1846, a pierwszy tom ich czasopisma „Palaeontographica. Beitrag zur Naturgeschichte der Vorwelt” ukazał się w roku 1851. Wspólnie z Meyerem wydał 17 tomów, a po śmierci Meyera w roku 1869, do chwili rezygnacji z obowiązków redakcyjnych w roku 1878, z Karlem Alfredem von Zittelem jeszcze 6.

Już w Kassel Dunker cieszył się sławą światowego eksperta w dziedzinie malakozoologii i otrzymywał do opracowania współczesne i kopalne materiały z różnych stron świata. Oprócz skamieniałości z jury i weldu północnych Niemiec opracowywał też faunę wapienia muszlowego Górnego Śląska, Jeny i Kassel, faunę trzeciorzędu okolic Ulm i Almerode oraz liczne zbiory współczesnych muszli. Większość wyników swoich badań opublikował na łamach „Palaeontographica” oraz w „Zeitschrift für Malakozoologie”, „Proceedings of the Zoological Society”, „Philosophical Transactions” i „Journal de Conchyliologie”.

W roku 1854 objął po C. A. H. Girardzie profesurę mineralogii i geognozji oraz kierownictwo Instytutu Mineralogicznego Uniwersytetu w Marburgu. Jednocześnie rozpoczął pracę w Krajowym Instytucie Badań Geologicznych Kurhesji w Marburgu, w którym kierował pracami kar-

tograficznymi. Pod jego kierunkiem wykonana została wzorcowa „Specjalna mapa geognostyczna hrabstwa Schaumburg”. Od zimowego semestru 1881 roku, kiedy to utworzona została w Marburgu oddzielna profesura mineralogii, Dunker pełnił obowiązki dyrektora geologiczno-paleontologicznej części Instytutu i wykładał wyłącznie geologię.

Z uwagi na coraz bardziej pogarszający się stan jego zdrowia wykłady odbywały się nierzadko w jego mieszkaniu, a ponieważ zmuszony był do rezygnacji z wycieczek terenowych, jego zainteresowania zwracały się coraz bardziej w kierunku muszli współczesnych mięczaków. Znalazło to odbicie w jego dorobku naukowym, w którym na 70 prac 47 poświęconych jest współczesnej faunie muszlowej. Zmarł w Marburgu 13 marca 1885 roku. Opracowanie fauny muszlowej (małżów, ślimaków i ramienionogów) z kolekcji Rudolpha Mentzla uczyniło go pionierem badań górnośląskiego triasu. Na jego cześć nazwano szereg skamieniałości, m.in. *Lima dunkeri* Assmann, *Dictyophyllum dunkeri* Nathorst, *Phlebolepis dunkeri* (Schenk), *Cycadopteris dunkeri* Schenk, *Cypridea dunkeri* Jones i *Plagiostoma dunkeri* Hagenow.

Ważniejsze prace:

- 1837 – Beiträge zur Kenntnis des norddeutschen Oolithgebirges und dessen Versteinerungen. Braunschweig [mit F. C. L. Koch].
- 1846 – Monographie der norddeutschen Wealdenbildung. Ein Beitrag zur Geognosie und Naturgeschichte der Vorwelt. Nebst einer Abhandlung über die in dieser Gebirgsbildung bis jetzt gefundenen Reptilien von H. von Meyer. Braunschweig.
- 1848 – Über die von ihm untersuchten vom Ober-Hütten-Inspektor Mentzel zu Königshütte in der oberschlesische Muschelkalk entdeckten Mollusken. *Übers. der Arb. Schl. Ges. v. Kultur* 25.
- 1848 – Über die im Kasseler Muschelkalk bis jetzt gefundenen Mollusken. Progr. der Höheren Gewerbeschule. Kassel.
- 1849 – Über den norddeutschen sogenannten Wealder-Thon und dessen Versteinerungen. *Studien des Göttingischen Vereins Bergmännischer Freunde* 5.
- 1851 – Über die im Muschelkalk von Oberschlesien bis jetzt gefundenen Mollusken. *Palaeontographica* 1.
- 1853 – Index molluscorum guineensium. Kassel.
- 1853 – Über die in der Braunkohlenformation von Gross-Almerode in neuerer Zeit entdeckten Süßwasser-Mollusken. Kassel.
- 1858 – Novitates Conchiologiae. Kassel.
- 1861 – Mollusca Japonica descripta et illustrata. Stuttgartiae.
- 1882 – Index Molluscorum maris Japonici. Kassel.

Źródła:

Andree K. 1955. Der Geologe und Konchyliologe Wilhelm Dunker (1809-1885). Lebensbilder aus Kurhessen und Waldeck 5. Marburg. S. 50-61 (portret).